

ΚΡΙΣΕΙΣ

ἐπὶ τοῦ παιχθέντος ἐνταῦθα πρό των ἡμερῶν ἠθογραφικοῦ ἔργου τοῦ κ. Ξενοπούλου.

Τὸ παρακείμενόν Σάββατον ἐπαίχθη διὰ τρίτην ἤδη φοράν ὑπὸ τοῦ «Φιλοτεχνικοῦ Ὁμίλου τῶν Νέων» τῆς πόλεώς μας τὸ ἠθογραφικόν ἔργον τοῦ κ. Ξενοπούλου «τὸ Φιδρό τοῦ Λεβάντε».

Τὸ ἔργον καθ' ἑαυτό, οὐδεμίαν φιλολογικὴν ἀξίωσιν δύναιται νὰ ἔχη ἀλλὰ καὶ εἶνε ἀλήθεια ὅτι ὁ συγγραφεὺς διὰ τοῦ ἔργου τούτου τίποτε δὲν ἐφιλοδόησε Γνήσιος Ζακυνθινός, γέννημα τοῦ Τσαντε τοῦ ὠραίου αὐτοῦ νησιοῦ ὅπου ἡ Ἐνετία ἀφῆκεν ἀνεξέλεπτα τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς τῆς, τὴν ρωμαντικότητά καὶ τὸ μυστικισμόν, ὅπου οἱ κῆποι, τὰ γιοῦλια, τὰ ψηλά σπίτια, ὁ Πολυούχος τῆς νήσου, οἱ γλαφυρὲς γραμμὲς τῶν περιγεγαλιῶν του, τὰ γλυκὰ καὶ ἀτονα χρώματα τοῦ τῆν ἀγούλα καὶ τὰ βραδυνὰ πλῆει μέσα σ' αὐτὰ τ' ὠμορφο νησί, τὰ παλῆα ἀρχοντικὰ τζακία τῶν κόντιδων μὲ τίς ζακέτες καὶ τὰ ψηλά καπέλα, θέλησε μὲ τὸ ἔργον του αὐτὸ νὰ θυμηθῆ τῆ γλυκειά του γενέτειρα ποῦ πάντα τὴν κρατεῖ στήν θύμησίν του ὅπως τὴν ἔζησε καὶ ὅπως τὴν ἀφῆκε κείνον τὸν καλὸ καιρὸ ἀγῆ καὶ ἀσπλῆ. . . . Ἐκλείσει σὲ μιὰ στιγμή νοσταλγίας τὰ μάτια του, θυμηθῆκε καὶ νὰ ἡ ψυχὴ τοῦ ξαναγύρῃ γιὰ μιὰ στιγμή στὸ ἀγαπημένον σου τὸ Τζάντε καὶ ἡ θύμησίν του αὐτὴ δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ τὸ ἔργον του τὸ «Φιδρό τοῦ Λεβάντε».

«Τῆς Κυριακῆς τὸ ζῦπνιμα μὲ λιώνει μὲ πεθαίνει ν' ἀκούω γιοῦλια ὀλόμπλαβα καὶ ὁ ἅγιος νὰ σημαίγη». Κάθε τόσο ποῦ ὁ Ξενοπούλου μᾶς σεβίρη καὶ ἕνα ἔργον του γιὰ τὴν Ζάκυνθο, λὲς καὶ φοβᾶται μὴν τοῦ ξεροῦγη ἡ θύμησίν τῆς καὶ κάνει μιὰ πτῆσι γιὰ νὰ θυμηθῆ. Διαβάσατε τὴν «Στέλλα Βιολάντη», «Φωτεινὴ Σάντρα» τὸ «Φιδρό τοῦ Λεβάντε».

Μὲ λίγα λόγια στὸ ἔργον αὐτὸ ὁ συγγραφεὺς μᾶς παρουσιάζει ἕνα ἐξιδανικευμένον τύπον Ζακυνθινού, ἕνα ἄνθρωπον ποῦ πρῶτα πρῶτα σὰν Ζακυνθινὸς ἔχει ψύχασιν μὲ τὴν μουσικὴν καὶ ποῦ κάθε ρυθμικὸν κρότον, σήμαγμα, ψιθύρισμα καὶ τὸ κλάμα ἀκόμα, τὸ ἀνάγει στήν αἰσθητικὴν τῆς Μουσικῆς, ἕνα ἄνθρωπον ποῦ παθαίνεται στὸ ὠμορφο τραγοῦδι καὶ ζυγίζεται στὸ ἄκουσμα μιᾶς παραφωνίας. Τέλος μᾶς παρουσιάζει τὸν ἄνθρωπον αὐτό, παρθένον στήν ἀπλοικότητά του, ἐξυπνόν, ἀφρωσιωμένον καὶ δειλὸν δειλὸν σὰν ἄνθρωπον τοῦ εἰρηνικοῦ καὶ αἰσθητικοῦ αὐτοῦ νησιοῦ ποῦ πῶς ποῦ ὁ γλυκὸς τόνος τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἡ ἀρμονία τῆς κιθάρας διαπλάσσει τὸν χαρακτήρα του παρὰ τὸ στοναρίσμα τῶν καυγάδων καὶ τὸ οὐρλιασμα τοῦ κανονιοῦ! Ὁλόγυρα λοιπὸν σ' αὐτὸ τὸν τύπον ποῦ ἀντιπροσωπεύει γιὰ νὰ ποῦμε ἔτσι καὶ ὅλη τὴ Ζάκυνθο μὲ τὰ γραφικὰ τῆς ἤθη, ζετυλιγεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ ὅλου ἔργου. Τίποτε περισσώτερον.

Τοῦτο εἶνε τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπαίχθη ὑπὸ τοῦ «Φιλοτεχνικοῦ Ὁμίλου τῶν Νέων», τὸν ὁποῖον πρέπει πρωτίστως νὰ συγχαρῶμεν διὰ τὴν καταάλληλον ἐκλογὴν του, καθόσον καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐκτυλίσσεται: σεμνοτάτη, ἀπλῆ, Ἑλληνικὴ, παρουσιάζει ἐξ ἄλλου ρόλους ἀδρούς καὶ χτυπητοὺς διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἀπὸ τῆς σκηνης ἐμφάνισιν καὶ ἀνευ μεγάλων ἀπαιτήσεων σκηνηκοῦ διακόσμου κλπ.

Κρίνω ὁμως καθῆκον νὰ προσθέσω καὶ δευδ λόγια διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ὅλου ἔργου καὶ τὸ παίξιμον ἐνὸς ἐκάστου τῶν Κυρίων καὶ Δεσποινίδων οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν εὐγενὴ καλωσύνην καὶ χάριν ἐνὸς τοιοῦτου ὑψηλοῦ σκοποῦ, νὰ χαρίζουν καὶ σὲ μᾶς λίγες εὐχάριστες στιγμῆς. Τὸ παίξιμον τῶν ἐρασιτεχνῶν δὲν εἶνε παίξιμον τῶν ἠθοποιῶν. Εἶναι ἀλήθεια πῶς ὑστεροῦν στὸ τεχνικὸ μέρος καὶ δὲν ἔχουν ὅπως ἐκεῖνοι τὸν ἀέρα καὶ τὴν εὐχέρεια τῆς σκηνης, ἀλλ' ὁμως μᾶς παρουσιάζουν στὸ παίξιμον τοῦτο τὴν παρθετικὴν τους ψυχὴν ὀλόκληρη χωρὶς ν' ἀκολουθοῦνε κανένα ὑπογραμμὸν, χωρὶς κανένα νὰ μιμοῦνται καὶ καποτε—τὸ γράφω γιὰ μερικὰ ταλέντα—μᾶς παρουσιάζουν ἐκπληξίς, ἀ-

ληθινὰ διαμάντια τέχνης.

Ὁ ρόλος τοῦ κ. Καραθανάση ὡς «Νιόνιου Νιονιάκη» πλεονεκτικὸς μέσα στίς φανταχτῆς γραμμῆς του προσήρμοξε τέλεια στὸ ταλέντο του. Ὁμολογουμένως μᾶς ἐξέπληξεν ἡ ἐπιτυχία του. Ἦτον ἀμίμητος ἐν τῇ μιμῆσει του καὶ τὸ σπουδαιότερον κατώρθωσεν ἀπ' ἀρχῆς σχεδὸν μέχρι τέλους, πρᾶγμα δύσκολον, νὰ εἶναι συνεπῆς πρὸς τὸν τύπον ποῦ παρίστανε. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι διέπλεσε κατὰ ἐντελὸς δικό του, ἕνα ρόλον ἀξίον νὰ σταθῆ καὶ στὸ σπαιτητικώτερον ἀκροατήριον μπροστά.

Ἡ Δεσποινὶς Κωνστανταρίδου μὲ μεγαλὴν ἀντίληψιν ἐπαίξε τὸ ρόλον τῆς Κατερίνας ὡς ὑπηρετίας. Γλυκὸ καὶ τὸ σεγκόντο τῆς καὶ τὸ κλάμα τῆς καὶ τὸ πέταγμα τῆς. Τὴν βοηθεῖ πολὺ ἡ χάρις τῆς καὶ ἡ δροσιά τῆς. Μὲ τέτοια προσόντα ἀλήθεια μπορεῖ νὰ παίξῃ χιλίους ὅσους ρόλους δίχως ν' ἀποτύχη ποτέ.

Τῆς Δεσποινίδος Καλομοίρη τὸ μέρος ὅσο μικρὸ καὶ ἂν ἦτο μᾶς ἐπέτρεψε νὰ διακρίνωμεν ὅτι παίζει πολὺ πολὺ φυσικὰ, φυσικώτερα ἀπὸ ὄλους καὶ πρᾶγμα δυσκολώτατον ξέρει τὸ μυστικὸν νὰ ἐξοικονομῆ τὰς κινήσεις τῆς καὶ χειρονομίας πρᾶγμα ἀνοικονόμητον διὰ τοὺς ἀρχαίους. Τὴν συγχαίρομεν θερμώτατα.

Ὁ κ. Σωτηρίου ὡς σύζυγος ἐπαίξε πάρα πολὺ καλὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα φοράν καλλίτερα ἀκόμα. Μέσα στὸ γκροῦπ αὐτὸ ἦτο ὁ ἀπαραίτητος.

Ἡ Δεσποινὶς Λουίζίδου καὶ ἡ μικρὰ Δεσποινὶς Κωνστανταρίδου, ὡς θυγῆτες ἂν καὶ μικρὰ τὰ μέρη των συνέβαλον ὁμως διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς ζωηρότητός των εἰς τὴν ἐπιτυχὴ ἐμφάνισιν τοῦ ὅλου ἔργου.

Ὁ κ. Καρπούσης καὶ ὁ κ. Φοροπούλος, πολὺ φυσικὰ, ὁ δεῦτερος μάλιστα τόσον, ὥστε μᾶς ἀφῆκεν ἐν ἀμυθολίᾳ ἂν πράγματι ἐπέτυχεν νὰ κάμῃ τὸν δειλὸν ἢ εἶνε φύσει τέτοιος.

Νομίζω ὅτι κανένα δὲν παρέλειψα ὥστε νὰ ἐγερθῶν παράπονα καὶ νὰ μοῦ βγῆ σὲ ζυγὸν ἡ κριτικὴ μου.

Ὡστε ἐπαίξαν ὄλοι πλέον ἢ καλὰ καὶ τὸ ἔργον ὁμολογουμένως ἐπέτυχεν ἀπὸ μάλιστα καὶ ἀπαιτήσιν τοῦ κοινου ἐπαίχθη τρίς κατ' ἐπανάληψιν μὲ τὴν αἰθούσαν ὑπερπλήρη καὶ ποῦ διὰ πρώτην φοράν ὁ κόσμος ἐπλήρωσε μὲ τὴν καρδιά του διὰ νὰ εὐχαριστηθῆ καὶ διδαχθῆ. Ὁφείλω ὁμως νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν κυρίων Ἐρασιτεχνῶν εἰς τὴν τάξιν κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς παραστάσεως. Τρεξίματα, σπρωξίματα, γέλοια, ὀμιλίς, ἀκαιροὶ ἐμφανίσεις κλπ. πρέπει νὰ λείψουν. Ἡ τάξις ἐγγυᾶται τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυπώνει τὴν σφραγίδα τῆς σοβαρότητος εἰς τὸ ἔργον.

Μποροῦσα δὲ νὰ παρατηρήσω καὶ ἄλλα τινα ἀσήμαντα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε οὔτε κἂν διακρίνονται μέσα στήν ἐπιτυχία σας, ἀλλὰ τῶρα δὲν εἶνε καιρὸς γιὰ παρατηρήσεις, ἀπ' ἐναντίας εἶνε καιρὸς νὰ σᾶς ἐνθαρρύνωμεν μὲ ὅλας μᾶς τὰς δυνατόεις.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου μᾶς δειχνεῖ ὅτι κάματε κάποιον μεγάλο βῆμα. Ἐμπρὸς λοιπὸν νέοι καὶ ἡ δουλειὰ ποῦ ἀνελάβατε εἶνε πολὺ ὑψηλὴ, ὑψηλότερη ἀπ' ὅτι φανταζόμαστε. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ σωθῆ τὸ Ῥωμῆικο παρὰ δι' αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς δράσεως. Δι' αὐτῆς θὰ εἰσπηδῆσῃ ἡ γλυκὰ μέσα στίς τραγεῖες ψυχῆς, δι' αὐτῆς θὰ παύσουν τὰ μίσση καὶ τὰ πάθη, δι' αὐτῆς θὰ παύσῃ ἡ κακογλωσσία καὶ θὰ φέξῃ τέλος μέσα στίς καρδίαις μας τὸ φῶς τῆς ἀγάπης. Θᾶναι ἡ ἄρπα τοῦ Λαυτοῦ ποῦ θὰ κατευνασθῇ μιὰ φορὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Σαοῦλ.

Ἄς μὴ σᾶς πτοῆ καὶ μὴ σᾶς παγῶνῃ ἡ σοβαροφάνεια μερικῶν. Κι' αὐτὴ εἶνε ἕνας τρόπος ζωῆς ποῦ προήλθε ἀπὸ μίμησιν, εἶνε μιὰ δέσμευσις τῆς ἐλευθερίας καὶ ὅταν δὲν προέρχεται ἀπὸ χαρακτῆρα φυσικὰ σοβαρόν, ἐλέγχει ψυχὴν στεῖραν, ἀνίκανη γιὰ τὸ κάθε τι καὶ στραβὴν ἀντίληψιν. Ἀπ' ἐναντίας ὁ μέγας φιλόσοφος, ὁ Νίτσε, σκούζει πῶς ὁ μέγας ἄνθρωπος εἶνε ἴσα μὲ τὸ τέλος τοῦ παιδὸς. Ἐμπρὸς λοιπὸν νέοι.